

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Justiskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

25/854-8

25. mars 2025

Representantforslag 8:102S (2024-2025) om å tøyte tek-oligarkene

Jeg viser representantforslag 102 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Andreas Sjalg Unneland, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline Kjerstad om å tøyte tek-oligarkene. Saken er oversendt fra justis- og beredskapsdepartementet til meg for besvarelse. Finansministeren og justis- og beredskapsministeren har bidratt med svar på hhv. forslag 3 og 4.

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, med sikte på innføring innen 1. januar 2026.

Innledningsvis vil jeg peke på at jeg deler de bekymringene som er reist i representantforslaget vedrørende reklame basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner. Det er en utfordring at noen få, store tek-selskaper har stor kontroll over de digitale plattformene. Vi må sikre at grunnleggende demokratiske verdier, slik som ytringsfrihet og informasjonsfrihet, ikke begrenses eller på annen måte krenkes. Som også representantene peker på, er digitale verktøy en integrert del av folks hverdag. Det er derfor viktig at befolkningen kan bruke disse, uten å bekymre seg for at personopplysninger samles inn og brukes til ulovlig påvirkning eller for å spre falske nyheter.

Nettopp disse verdiene vil forordningen om digitale tjenester (DSA), som jeg jobber for å gjennomføre i Norge, beskytte. DSA skal sikre et tryggere internett for brukerne, beskytte grunnleggende rettigheter med vekt på forbrukervern, personvern og ytringsfrihet, og bidra til en åpen og rettferdig plattformøkonomi. Formålet med regelverket er å forebygge ulovlige og skadelige aktiviteter på internett og motvirke spredning av desinformasjon. DSA inneholder

flere tiltak for å beskytte barn og unge på nett, bl.a. forbud mot adferdsbasert markedsføring basert på profilering av mindreårige. I tillegg blir det forbudt å vise adferdsbasert reklame basert på noens sensitive personopplysninger, f.eks. opplysninger om legning, etnisitet og religion. Regjeringen har nylig besluttet norsk tilsynsstruktur for håndhevelse av det kommende regelverket. Jeg tar sikte på å ha klart et høringsnotat om gjennomføring av DSA før sommeren. Dette regelverket bør tre i kraft og få virke en stund før vi eventuelt vurderer andre og strengere tiltak.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utvikle en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører. En slik konsesjonsordning må fastsette krav til hvilke data som kan brukes, til hvilke typer formål, hvor og hvordan de lagres, og om og hvordan de kan deles med ulike tredjeparter.

Jeg tolker representantenes bruk av ordene «offentlige data» til å være data som er offentlige etter offentlighetsloven. Det er i dag en rett til viderebruk av offentlig informasjon, regulert i offentlighetsloven § 1 andre punktum. Reglene om viderebruk ble tatt inn i offentlighetsloven som ledd i nasjonal gjennomføring av EUs direktiv om viderebruk av offentlig informasjon (PSI-direktivet, Public Sector Information directive) fra 2003, senere endret i 2013. Med *viderebruk* menes i direktivet fysiske eller juridiske personers bruk av dokumenter (data) som er i offentlige myndigheters besittelse, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet.

Stadig flere offentlige og private aktører bruker for eksempel geodata til å løse lovpålagte oppgaver, levere tjenester og som grunnlag for næringsutvikling og innovasjon. Geografiske data skaper nye verdier og bidrar til at offentlig og privat sektor løser stadig flere samfunnsutfordringer, slik som tilpasning til et klima i endring, forebygging av naturfarer og bevaring av naturmangfold. Tilgang til geodata er også viktig for å ivareta hensynet til samfunnssikkerhet og håndtere krisesituasjoner. Bruken av fellesløsningene som Kartverket forvalter, har økt betraktelig de siste årene, fra omtrent 2 milliarder oppslag i 2011 til 18 milliarder oppslag i 2023.

Prinsippet om fri rett til viderebruk av offentlig informasjon (data) det er gitt innsyn i, er forankret i offentlighetsloven § 7. Der står det at informasjon som det er gitt tilgang til, «kan brukast til eitkvart formål dersom ikkje anna lovgivning eller retten til ein tredjeperson er til hinder for det».

Når det gjelder kommersielle aktørers innsamling og bruk av personopplysninger, inneholdt både personregisterloven fra 1978 og personopplysningsloven fra 2000, som nå er opphevet, krav om forhåndsgodkjenning - også omtalt som en konsesjonsordning. Dette var en ressurskrevende og lite hensiktsmessig ordning. Nettopp derfor gikk man bort fra denne ordningen da personvernforordningen ble innført i norsk rett i 2018. Personvernforordningen legger ansvaret for å sikre personvernet på aktørene (behandlingsansvarlige), og det er

disse som må vurdere personvernkonsekvenser og hvilke tiltak som må iverksettes for å sikre personopplysningene. Jeg mener at dette er en riktig tilnærming, da det er aktørene som har best kjennskap til akkurat sin bransje og dermed er nærmest til å vurdere behov for tiltak.

Personvernforordningen setter strenge krav til personvernkonsekvensvurderingen som skal gjøres. Dette innebærer vurderinger av hvilke data som kan brukes og til hvilke formål, hvordan data skal lagres og hvem de kan deles med, slik representantene viser til i sitt forslag. Datatilsynet fører tilsyn med at regelverket følges, og vil kunne gi pålegg dersom regelverket ikke er fulgt. Blant annet kan Datatilsynet gi overtredelsesgebyr dersom de finner brudd på reglene. Jeg mener dette er en bedre ordning enn det gamle konsesjonssystemet vi hadde tidligere.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre en digitalskatt etter modell fra Canada.

Digitaliseringen av økonomien reiser skattemessige problemstillinger som omfatter mange land og som best møtes gjennom internasjonale løsninger. En utbredelse av såkalte Digital Service Taxes (DSTer), som Canadas skatt er et eksempel på, kan føre til omfattende dobbeltbeskatning og økt risiko for handelsrelaterte konflikter.

En skatt på bruttoomsetning i form av en DST vil ha langt mer vridende effekter enn en skatt på nettooverskudd, med tilhørende uheldige virkninger på norsk og internasjonal økonomi. OECD har anslått at effektene av en utbredt innføring av DSTer kan gi reduksjon i globalt BNP på så mye som 1,2 prosentpoeng, se Tax Challenges Arising From Digitalisation – Economic Impact Assessment, OECD 2020, s. 187.

Norge deltar i OECD/G20 Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting (IF) som forhandler om en løsning på de skattemessige problemstillingene som oppstår ved digitaliseringen av økonomien. I IF har medlemslandene blitt enige om en global minimumsskatt, og Norge har innført denne skatten sammen med bl.a. EUs medlemsland. Den globale minimumsskatten (pilar 2) vil motvirke noen av de skattemessige utfordringene som følge av digitalisering av økonomien. IFs forhandlinger om pilar 1 (beløp A-konvensjonen) gjelder omfordeling av en andel av overskuddet til store flernasjonale konsern til markedsstater. Konvensjonens formål er derfor i stor grad ment å oppfylle formålet til en DST.

Forhandlingene om pilar 1 pågår fortsatt, og Finansdepartementet kan ikke tidfeste når det eventuelt kan forventes at konvensjonen kan undertegnes, tre i kraft eller få virkning. En sentral forutsetning dersom IF-landene kommer til enighet om pilar 1 og beløp A-konvensjonen trer i kraft, er at land ikke skal innføre, og eventuelt fjerne, særskilte skatter på digitale tjenester. Land med DSTer vil ikke få tildelt noe beløp A fra konsern som omfattes av konvensjonen.

USA har trukket sin støtte til løsningene som er forhandlet frem i pilar 1 og pilar 2 i IF, men har ikke trukket seg fra verken OECD eller IF. Som nevnt er den beste løsningen på de skattemessige problemstillingene som følger av digitaliseringen av økonomien å finne omforente internasjonale løsninger. Regjeringen mener at IFs to-pilarløsning er det beste alternativet til å løse disse utfordringene og at Norge bør prioritere å finne enighet om dette sammen med medlemmene i IF. Regjeringen vil følge utviklingen på området og vurdere tiltak, særlig i lys av utviklingen i EU.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen senest innen 1. juli 2026 få på plass en nasjonal skytjeneste for lagring av data, og som et offentlig arbeidsverktøy etter modell av Tysklands Bundescloud.

Et viktig utgangspunkt for arbeidet med nasjonal sky er å sikre nasjonal kontroll med kritisk digital infrastruktur, herunder lagring av informasjon. Med utgangspunkt i sammenfallende behov er det besluttet at utviklingen av en nasjonal skytjeneste skal samkjøres med Program Felles IKT som utarbeider en felles IKT-løsning for departementsfelleskapet, ved at valgt konsept for nasjonal sky piloteres gjennom programmets arbeid. Samkjøringen vil gi viktig erfaringsgrunnlag for den videre utviklingen av en nasjonal skytjeneste for øvrige deler av forvaltningen. Dette arbeidet pågår nå. NSM bistår i dag programmet og vil gjøre det i en periode fremover før arbeidet går over i neste fase for å avklare øvrige problemstillinger.

Regjeringens valgte konsept er at staten inngår avtale med en eller noen få leverandører som eier, leverer, videreutvikler og drifter en lukket, kommersiell skytjeneste for ugradert skjermingsverdig informasjon. Valgt konsept gir staten tilgang på kompetanse, ressurser og innovasjonskraft. I valgt konsept legges det til grunn at staten skal stille krav til nasjonal kontroll av skytjenestene som leverandøren(e) må tilfredsstille og gi garantier for. Skytjenesten skal også defineres som skjermingsverdig infrastruktur etter sikkerhetsloven og det skal gjennomføres en sikkerhetsgradert anskaffelse. Regelverket for skytjenester skal tydeliggjøres, og det skal etableres et kravsett for ugradert skjermingsverdig informasjon.

Som en viktig del av utredningsgrunnlaget er det innhentet erfaringer fra andre land, med særlig vekt på erfaringer av overføringsverdi til norske forhold, herunder også Tyskland og Bundescloud. I det videre arbeidet legges det opp til utstrakt dialog med både nasjonale og internasjonale aktører, herunder potensielle brukere av tjenesten, samt leverandørmarkedet. Pågående arbeid i regi av NSM og Program Felles IKT vil utrede detaljene i regjeringens valgt konsept. Det vil derfor ikke være riktig av meg å gå inn på ytterligere detaljer på nåværende tidspunkt.

Med hilsen

Karen Tung

Karianne Oldernes Tung